

Herbruikbare verpakkingen: de weg voorwaarts die we alleen samen kunnen bewandelen

Maart 2024

Een initiatief van:

Ondertekend door:

Vernieuwersnetwerk Herbruikbare
Bekers & Maaltijdverpakkingen
Zuid-Holland

etheclo

WECUP IT TOGETHER

Herbruikbare verpakkingen: de weg voorwaarts die we alleen samen kunnen bewandelen

Jaarlijks gooien we in Nederland meer dan 7 miljard bекers, bakjes en zakjes weg [1]. Dit zijn wegwerpverpakkingen van plastic en papier, voor allerlei dranken, snacks en maaltijden. De helft belandt uiteindelijk in de verbrandingsoven, een ander deel als zwerfafval in de natuur [2]. Slechts een minimaal deel wordt (hoogwaardig) gerecycled tot nieuwe verpakkingen [3].

We verspillen op deze manier veel materiaal en vervuilen onze directe leefomgeving. Bovendien zijn we afhankelijk van andere landen voor het leveren van de grondstoffen voor nieuwe verpakkingen, die we in ons huidige wegwerpsysteem slechts eenmalig gebruiken. Ook kost productie, afvalverwerking, transport en recycling van wegwerpverpakkingen nieuwe grondstoffen, energie en water. Het is om die reden belangrijk dat we veel efficiënter met verpakkingen omgaan, om zo onze impact op het klimaat, de leefomgeving en het gebruik van grondstoffen te reduceren.

Een onmisbare strategie hiervoor is het op veel grotere schaal hergebruiken van verpakkingen. Door verpakkingen langer en intensiever te gebruiken, zijn er minder nieuwe verpakkingen nodig en ontstaat er minder afval [4]. Een van de meest in het oog springende voorbeelden hiervan zijn de hervulbare bierflesjes in Nederland ([de BNR fles](#)) [5]. Ontwikkeld in de jaren 80 en nog altijd een toonaangevend voorbeeld van een goed functionerend en volledig ingeburgerd hergebruikssysteem.

De omschakeling naar een goed functionerend hergebruikssysteem gaat echter niet vanzelf. Huidige wetgeving biedt bedrijven onvoldoende duidelijkheid, stimulans en daarmee investeringszekerheid om naar een hergebruikssysteem over te stappen.

Met deze oproep laten we zien wat het hergebruiken van verpakkingen oplevert voor Nederland en wat ervoor nodig is om de kansen van hergebruik te verzilveren.

Het langer en intensiever gebruiken van verpakkingen binnen een goed ingericht hergebruikssysteem biedt kansen voor:

- **Een robuustere economie door een sterkere marktpositie.** Het hergebruiken van verpakkingen zorgt voor minder afhankelijkheid van andere landen voor de productie van nieuwe verpakkingen. Door nu toekomstgerichte beslissingen te nemen, geven we onze ondernemers meer kans om zich voor te bereiden en gezamenlijk vorm te geven aan de creatie en adaptatie van hergebruikssystemen.
- **Meer lokale werkgelegenheid door nieuwe banen.** De omslag naar het hergebruiken van verpakkingen creëert lokaal nieuwe werkgelegenheid in de gehele keten [6]. Hierbij vindt een verschuiving plaats naar banen in Nederland, die bovendien bijdragen aan een meer sociale en inclusieve arbeidsmarkt.
- **Een schonere en gezondere leefomgeving door minder (zwerf)afval, vervuiling en CO₂-uitstoot.** Hoe langer zwerfafval in het milieu, de mariene omgeving en de openbare ruimte blijft des te meer het zich verspreidt. Door

verpakkingen in de keten te houden belandt er minder (zwerf)afval en micro- en nanoplastics in het milieu, en voorkomt dit schade aan mens, dier en milieu [7] [8] [9] [10]. Daarnaast stoot een hergebruikstelsel met een hoog retourpercentage doorgaans minder CO₂ uit en gebruikt het over de gehele levenscyclus minder water dan wegwerpverpakkingen [6].

- **Goedkoper door lagere kosten voor bedrijf en burger.** Minder afval en minder zwerfvuil in het milieu, de maritieme omgeving en in de openbare ruimte leidt tot lagere verwerkings- en opruimkosten voor zowel bedrijven [2] als de overheid [11]. Daarnaast bespaart dit onnodige kosten voor de landbouw en visserij [8]. Bovendien is een systeem waarin verpakkingen effectief hergebruikt worden uiteindelijk goedkoper dan het telkens opnieuw produceren van een verpakking [4]. Om hergebruik van verpakkingen het nieuwe normaal te maken, is het van belang dat dit voor iedereen toegankelijk, gemakkelijk en goedkoop is. De transitie van wegwerp naar hergebruik vereist een doelgerichte aanpak met samenhangende beleidsmaatregelen.

Wij vragen daarom aan onze overheid de volgende acties te nemen:

1. Bied ondernemers kansen en zekerheid

- Leg een heldere visie vast over de sectoren en verpakkingstypes waarin hergebruik de norm gaat worden en verbindt hieraan een afbouwpad voor eenmalige verpakkingen.
- Communiceer tijdig, duidelijk en voldoende naar bedrijven, organisaties en lokale overheden over wetgeving.
- Beperk normeringen niet tot plastic verpakkingen, maar ook wegwerpverpakkingen van ander materiaal. Dit biedt schaalvoordelen voor ondernemers, en creëert een situatie die makkelijk te handhaven is [12].

2. Maak het financieel aantrekkelijk

- Realiseer een set aan financiële prikkels om de marktpositie van hergebruik te verbeteren.
- Zorg voor financiële ondersteuning voor investeringen die bedrijven moeten maken om de overstap van wegwerp naar hergebruik te maken [13].

3. Garandeer een goed hergebruikstelsel

- Creëer de randvoorwaarden voor een toegankelijk, gestandaardiseerd hergebruikstelsel met minimale kwaliteitseisen, retourpercentages, innamepunten en toegankelijkheid voor diverse verpakkingformaten.
- Stel gezondheid, gemak en betaalbaarheid voor consumenten centraal in de ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardig hergebruikstelsel. Hierdoor zorg je dat een hoog retourpercentage behaald kan worden, om goede milieuprestaties van hergebruik verpakkingen te garanderen.

Om de problematiek van wegwerpverpakkingen serieus aan te pakken, bedrijven investeringszekerheid te bieden en de Nederlandse concurrentiepositie te versterken, is een duidelijke visie, consistent beleid, regie en handhaving vanuit de overheid nodig. Hier heeft iedereen uiteindelijk voordeel bij: onze leefomgeving, economie, consument, bedrijven én (lokale) overheden.

Wij, als ondertekenaars, zijn ervan overtuigd dat herbruikbare verpakkingen de weg voorwaarts zijn, die we alleen samen kunnen bewandelen.

Bronnenlijst

- [1] Staatscourant "[Regeling kunststof producten voor eenmalig gebruik](#)" (Toelichting, hoofdstuk 2,2)
- [2] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, "[Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid wegwerpplastic](#)"
- [3] Plastics Europe, "[National infographics: Circular Economy for Plastics](#)"
- [4] Ellen McArthur Foundation, "[Scaling returnable packaging](#)"
- [5] De Nederlandse Brouwers, "[Bruine Nederlandse Retourfles \(BNR\)](#)"
- [6] Rethink Plastic Alliance "[Factsheet: Reusable takeaway packaging](#)"
- [7] Rijksoverheid, "[Zwerfafval op land en in zee](#)"
- [8] Een Vandaag, "[Duizenden koeien dood door zwerfafval](#)"
- [9] NOS, "[Bij het drinken uit wegwerpflesje krijg je talloze stukjes nanoplastic binnen](#)"
- [10] Schone Rivieren, "[Plasticsoep in de Nederlandse Rivieren](#)"
- [11] Europese Commissie, "[Kleinere Europese afvalberg door meer hergebruik, navullen en recycleren van alle verpakkingen tegen 2030](#)"
- [12] Rijksoverheid, "[Signaalrapportage Bedrijven ontwijken regels voor hergebruik van plastic drank- en voedselverpakkingen](#)"
- [13] KIDV, "[Standardisation in reusable food packaging](#)"